

Marec

SVIATOSŤ KRSTU

III.

KRST A POKÁNIE

Pôstne obdobie nie je obdobím hladovania či diéty, ako to vyjadril už svätý Ambróz: „*Lebo nie každý hlad sa dá považovať za želateľný pôst, ale iba ten hlad, ktorý sa podstupuje kvôli bázni Božej.*“ Je pravda, že kvôli vonkajšiemu vzhľadu alebo zdraviu je človek ochotný zriekať sa pôžitku. V tomto zmysle môžeme nadviazať, že tak, ako sa staráme o dobrý vzhľad a zdravie tela, je treba nájsť si čas aj na svoju dušu. Pôstne obdobie je pre nás v prvom rade časom obnovenia krstného zasvätenia a pokánia. Krst a pokánie – jedným Boží život získavame a druhým ho v sebe obnovujeme. Svätý Ambróz to nazýva dvoma obráteniami: „*Cirkev má aj vodu a má aj slzy: vodu krstu a slzy pokánia*“.

Čo je to pokánie?

Pokánie je slovo, ktoré sa dnes už v bežnom slovníku takmer nepoužíva a ani nie je vo veľkej obľube. Ako prvé si ľudia pod pokáním predstavia dlhé pôsty, chodenie bosí, spávanie na doske, alebo iné asketické cvičenia, teda podávanie istého výkonu. No najkrajšou a zároveň najkratšou definíciou pokánia by mohla byť táto: **Ty a Boh**. Pokánie znamená opäť hľadať stratenú jednotu s Bohom. V liste adresovanom jednému biskupovi sestra Lucia z Fatimy píše: „*Pokánie, o ktoré Boh prosí, je takéto: viesť život spravodlivý a zhodný s Božími prikázaniami; zo všetkého robiť obety a prinášať ich Bohu. On túži, aby všetky duše takýmto spôsobom chápali pokánie, lebo niektorí ľudia pod pokáním rozumejú iba tvrdé umŕtvovania, a nepocitujú silu a potrebu každodenného, zvyčajného pokánia, vedú vlažný život a zotrávajú v hriechu.*“

KATECHUMENÁT

V súvislosti s krstom sa už od čias ranej Cirkvi hovorí o tzv. katechumenáte. Je to príprava na krst, aby v človeku dozrelo rozhodnutie nasledovať Krista. Predovšetkým počas prenasledovania kresťanov bol tento čas prípravy veľmi dôležitý, aby si záujemcovia o krst dobre uvedomili, aká je to veľká milosť, ale tiež záväzok, ktorý na seba berú.

Bola to teda morálna a duchovná príprava pre tých, ktorí ešte neboli kresťanmi, ale prejavili záujem spoznať vieru, počúvať Božie slovo, nechať sa poučiť o kresťanskom spôsobe života. Katechumeni (z gréckeho *katecheo* – vyučovať niekoho slovom) sú tí, ktorí majú byť poučení. Na začiatku pôstneho obdobia sa hlásili uchádzači o krst v biskupskej rezidencii, kde sa ich pýtali na motív, prečo sa chcú stať kresťanmi.

Vstupu do katechumenátu spravidla predchádzala úvodná katechéza. Na konci tohto vyučovania prijali uchádzači znamenie kríža na čelo a do úst pár zrníek požehnanej soli na znak uchovania tela pred skazou. Následne boli na nich vložené ruky a krátky exorcizmus uviedol zrieknutie sa zlého. Od tohto momentu bolo výsadou katechumenov možnosť používať znamenie kríža a biskupi ich vyzývali a povzbudzovali, aby toto znamenie používali čím častejšie na zahnanie pokušení. Katechumenát trval dva a niekde aj tri roky, ale zvyčajne o dĺžke rozhodoval sám katechumen, keď usúdil, že je už pripravený. Pred začiatkom štyridsaťdňového pôstneho obdobia sa mohol zapísať do zoznamu čakateľov na krst.

Počas siedmich týždňov pôstneho obdobia mali katechumeni žiť zdržanlivo. V chráme im bolo pridelené vlastné miesto, kde stáli v kajúcnom rúchu a počúvali kázne biskupa, ktorý im vysvetľoval pravdy kresťanskej viery. Na bohoslužbe Eucharistie sa nezúčastňovali. Tá bola len pre pokrstených, ktorí už boli vovedení do tajomstiev viery. Na konci pôstneho obdobia sa konali skúšky, tzv. *skrutíniá* z Vyznania viery a z Modlitby Pána (Otče náš). Obidvoje sa mali kandidáti každý deň modliť a naučiť sa ich tak naspamäť.

Symbolum

V sobotu pred piatou pôstnou nedeľou im bol zverený „symbol viery – symbolum fidei“. Biskup im vysvetľoval jednotlivé články viery, ktoré si mali podľa poradia starostlivo vryť do pamäti. Obširne im vysvetľoval význam pojmu „symbolum“. Toto slovo (gr. *symbolon* odvodené od *syn-bállo*, dať niečo dohromady) pochádza z obchodnej reči a v antike znamenalo poznávací alebo overovací znak.

Bol to napríklad prsteň, čepeľ noža alebo hlinená tabuľka, ktoré sa rozlomili a dali dvom zmluvným stranám. (Niečo ako privesok najlepších priateľov, každý z nich má polovicu a len keď sa spoja, vytvoria celé srdce.) Týmto spôsobom sa dalo rozpoznať, že tí dvaja k sebe patria na základe zmluvy, dohody alebo iného záväzku, ktorým sa mal preukázať posol, resp. obchodný partner. Z toho symbolum nadobudol prenesený význam znamenia, znaku a v dnešnom zmysle aj symbolu. V Cirkvi sa stal odborným výrazom pre krstné vyznanie alebo vyznanie viery. Podľa symbolu viery bolo možné rozpoznať kresťana. Týždeň na to, v sobotu pred Kvetnou nedeľou, mali katechumeni vedieť odriekať symbol viery (Verím v Boha) naspamäť. V rovnaký deň sa konalo odovzdanie modlitby Pána (Otče náš). Počas slávenia Eucharistie na Veľkú noc sa ju mali prvý raz modliť spolu s cirkevnou obcou.

VEĽKONOČNÁ VIGÍLIA

Liturgia slova Veľkonočnej vigílie obsahuje deväť čítaní (7 čítaní zo Starého zákona a 2 Nového Zákona). Týchto deväť čítaní zahŕňa celé dejiny našej spásy. Približuje nám, čo všetko Boh urobil pre svoj ľud. Boh počas celých týchto dejín spásy všetko smeroval k tomu, aby nás skrze Krista vyslobodil z hriechu a zachránil od večnej smrti, ktorú si človek zapríčinil prvotným hriechom. V prvej Cirkvi bola táto liturgia slova ešte poslednou katechézou pre katechumenov, ktorí mali byť v túto Svätú noc pokrstení. Cirkev si v túto noc slávnostným spôsobom pripomína veľké udalosti dejín spásy, ktoré už boli predobrazmi tajomstva

krstu: vody, nad ktorými sa od počiatku vznášal Duch a posväcoval ich, Noemov korbáč, ktorý zachránil verných, potopa ako koniec nerestí a začiatok čností a predovšetkým prechod cez Červené more, skutočné vyslobodenie Izraela z egyptského otroctva, ktoré zvestuje oslobodenie v krste a napokon prechod cez Jordán, kedy Boží ľud dostáva do daru zaslúbenú zem, ktorá je obrazom večného života (porov. KKC 1217-1222).

Sv. Augustín prináša pekné prirovnanie, keď hovorí, že v potope sa spravodliví zachránili vďaka drevu, tak aj Mojžiš použil drevenú palicu, aby sa uskutočnil zázrak záchranu ľudu vychádzajúceho z Egypta. Tak aj pokrstený vstáva k novému životu Ježišovou smrťou na dreve kríža.

Všetky predobrazy Starého zákona sa splňajú v Ježišovi Kristovi. On sám začína svoje verejné účinkovanie Jánovým krstom v Jordáne a na konci svojho života poveruje učeníkov, aby šli, učili všetky národy a krstili ich. Pán Ježiš nám na kríži otvoril pramene krstu, veď aj on sám o svojom utrpení hovoril ako o „krste“, ktorým má byť pokrstený. Krv a voda, ktoré vyšli z jeho prebodnutého boku sú predobrazmi krstu a Eucharistie, sviatostí nového života (KKC 1225).

SYMBOL KRSTU – KRÍŽ

Pri vysluhovaní sviatosti krstu kňaz urobí znak kríža na čelo krstenca a potom vyzve rodičov a krstných rodičov, aby aj oni poznačili dieťa na čele znakom Krista, nášho Spasiteľa. Kríž – to je prvé vyznanie viery. Kríž je vyznanie viery v Krista. Zdá sa, že prežehnanie je obyčajným úkonom, ale má nádhernú symboliku. Najskôr sa dlaňou dotknem čela. Je dôležité, keď viera myslí. Naša viera je racionálna. Je to rozhodnutie, že chcem Boha a jeho pravdy spoznávať a uvažovať o nich. Potom sa dlaňou dotknem hrude. Tam je srdce. Nech nám pripomína najväčšie prikázanie milovať Pána Boha celým srdcom, dušou, silou, myslou. Potom sa dlaňou dotknem najskôr ľavého a potom pravého pleca. Chcem svoju vieru prinášať druhým – vydávať svedectvo. Zároveň je to môj záväzok zobrať každý deň svoj kríž a nasledovať Krista. Pri samotnom krste kňaz pri liatí vody povie slová: „(Meno), ja ťa krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“ Sú to tie isté slová, ktoré vyslovujeme vždy, keď sa prežehnávame. Každé prežehnanie je teda pripomenutím nášho krstu – som kresťan, patrím Kristovi. Nesiem na sebe jeho znamenie. Pripomeňme si aj malé krížiky, ktorými si značíme čelo, pery a hrud, keď sa číta sväté evanjelium pri sv. omši. Pre nás je to výzva, aby sme nad Božím slovom uvažovali (čelo), ohlasovali ho (pery) a zachovávali ho (srdce).

Kríž má vždy dve ramená. Zvislé rameno ukazuje na nebo. Tam smerujeme. Vodorovné rameno ukazuje na druhých. Životom nejdeme sami, ale spolu s druhými. Chceme spolu kráčať za Ježišom. V našej krajine nájdeme kríž na viacerých miestach – na cintorínoch, v našich záhradách, kríže sú pri cestách a na poliach, v parkoch, na vrchoch a na vežiach našich kostolov. Sú umiestnené aj v niektorých inštitúciách – v školách, v nemocniciach, na úradoch, lebo sú znakom nádeje, pravdy, lásky a odpustenia. Je to znamenie, že sme kresťanská krajina a hlásime sa k hodnotám Kristovho evanjelia.

KONKRÉTNE KROKY

1. Máte doma kríž? Dajte ho na čestné miesto, alebo si ho ozdobte.
2. Ako robíš znamenie kríža? Nech je to vždy dôstojné. Je to tvoje vyznanie viery.
3. Vysvetli niekomu, čo znamená symbol prežehnania.
4. Často (napr. pred odchodom z domu, alebo pred spaním) si dajte navzájom krížik na čelo, alebo sa prežehnajte. Je dobré mať doma svätenú vodu, ktorá je sväteninou a môže nám pripomínať vodu krstu.
5. Urobte si v priebehu pôstneho obdobia vychádzku k nejakému krížu, alebo na kalváriu a proste Pána Ježiša za seba a svojich blízkych o silu žiť podľa krstných sľubov.

V Pôstnom období by sme sa teda mali venovať prehĺbeniu našej viery a viery svojich detí. Krst a pokánie sa týkajú svätosti. Svätý pápež Ján Pavol II. napísal: „Pýtať sa katechumena: ‚Chceš sa dať pokrstiť?‘, znamená zároveň sa ho aj pýtať, či sa chce stať svätým“ (Novo millenio ineunte 31). Rozprávajte sa so svojimi deťmi o svätých.

SVÄTÝ MARTIN

Príbeh sv. Martina mnohí dobre poznáte, no pripomeňme si, že svoj známy „dobrý skutok lásky“ urobil ešte ako katechumen. Jeho rodičia boli pohania, otec bol dôstojníkom rímskej armády. V začiatkoch jeho vojenskej služby sa odohrala známa udalosť: „Jedného dňa, keď nemal na sebe nič, len zbrane, vojenskú výstroj a jednoduchý vojenský plášť, a bola krutá zima, ktorá silnela viac než obvykle, až tak, že veľké množstvo osôb bolo podchladených silným mrazom, sa mu prihodilo, že pri mestskej bráne Amiens stretol nahého chudobného.

Žobrák prosil okoloidúcich, aby sa nad ním zamilovali, no všetci prechádzali ďalej, nebrali naňho ohľad. Martin pochopil, že keď ostatní odmietali skutok lásky, tento chudák bol určený pre neho. Ale čo mal robiť? Nemal nič, okrem plášťa do ktorého bol oblečený; v skutočnosti už všetko ostatné obetoval predtým v podobnom dobrom skutku. A tak vytiahol meč, ktorý mal na opasku, rozdelil plášť na polovicu a podaroval chudobnému jednu polovicu a druhou sa priodial. Keď si jeho neupravený, zničený odev všimli niektorí okolostojaci, začali sa smiať. Tí však, ktorí boli múdrejší, hlboko ľutovali, že neurobili niečo podobné – keďže vlastnili bezpochyby viac než Martin a mohli zaodiať toho chudobného bez toho, aby zostali nahí. Nasledujúcu noc Martin uvidel vo sne Krista, oblečeného do časti jeho plášťa. Bolo mu nariadené, aby pozorne uvažoval nad Pánom a aby rozpoznať odev, ktorý mu daroval. Potom Ježiš povedal jasným hlasom množstvu anjelov, ktorí stáli okolo neho: «**Martin, ktorý je ešte len katechumenom, ma prikryl svojím plášťom**».“ (Vita Martini 3, 1 – 5)

KTO KLOPE, TOMU OTVORIA!

Maurice Caillet (*1933), chirurg a gynekológ, bol presvedčený ateista. Na svojej súkromnej klinike vykonával potraty už pred ich legalizáciou. V roku 1970 vstúpil do slobodomurárskej lóže Veľký Orient Francúzska, kde bol aktívny celkom 15 rokov a v hierarchii rýchlo postupoval, až sa sám stal veľmajstrom a za pomoci „bratov“ z lóže robil kariéru v zdravotníctve. V Paríži sa tiež dostal do styku s rôznymi formami okultizmu a mágie. V roku 1983 však vážne ochorela jeho druhá manželka Claude. Nevysvetliteľné problémy so žalúdkom a črevami ju na mesiace urobili práceneschopnou. Prakticky vôbec nemohla požívať potravu. Ani špecialisti a ani žiadni liečitelia jej nevedeli pomôcť. V bezvýchodiskovej situácii sa rozhodol vziať svoju ženu do Pyrenej, aby si tam oddýchla.

Maurice spomína: „Tu mi prišiel na um absurdný nápad, zastaviť sa na ceste domov v Lurdoch. Pomyslel som si, že by tam mohli byť špeciálne účinné energie, ktoré v mojej žene možno vyvolajú nejaký pozitívny psychologický šok. Bol február roku 1984. Moja žena zamierila rovno k bazénom s lurdskou vodou a neskôr sme sa mali stretnúť pri jaskynke Panny Márie. Medzitým som sa chcel niekde ukryť pred zimou, a tak som sa dostal do krypty baziliky, kde sa práve začínala omša. Bola to prvá svätá omša môjho života. Stál som úplne vzadu. Zrazu kňaz vstal a prečítal akýsi úryvok z textu. Nevedel som, že to bolo evanjelium daného dňa. *„Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a otvoria vám“* (Mt 7,7). Bol som úplne šokovaný, táto posledná veta mi bola veľmi povedomá. Slobodomurári ju vždy používajú pri obrade prijatia. Aj ja som ju pri mojom iniciačnom rituáli počul a neskôr som tieto slová sám ako veľmajster pri prijímaní nováčikov do lóže veľakrát opakoval. V tom momente som pochopil, že to bol Ježiš, kto tieto slová vyslovil ako prvý! Keď si kňaz sadol, nastalo ticho. Vtedy som začul tajomný vnútorný hlas, plný úžasného tepla a pokoja. Celkom zreteľne som počul: *„Prosíš o uzdravenie manželky Claude, ale čo by si mi mohol ponúknuť ty...?“* Bol som presvedčený, že ku mne prehovoril Boh. Celkom spontánne som si so zdesením uvedomil, že môžem ponúknuť len seba samého. Po svätej omši som hneď v sakristii vyhľadal kňaza a bez okolkov som ho požiadal, aby ma pokrstil. Dodal som, že som voľnomyšlienkar a okultista, čo vyvolalo jeho úžas.

Tváril sa, akoby zazrel diabla vo sväteničke. Zajakajúc sa mi povedal: *„Ó, ... no ... to je trochu komplikované. Musíte sa obrátiť na biskupa vašej diecézy v Rennes.“* Toto bol začiatok mojej duchovnej cesty, ktorá ma priviedla až k obráteniu. Pri jaskynke ma už čakala premrznutá manželka. Prvé, na čo som sa zmohol, boli otázky: *„Ako sa prežehnáva? Ako sa modlí? Ako ide Otčenáš?“* Deň za dňom rástol môj hlad po poznaní. Chcel som spoznať modlitby, evanjelium a základy viery. Po intenzívnej príprave som o necelé tri mesiace hlboko dojatý prijal počas Veľkonočnej vigílie sviatosť krstu. Okrem toho som ako dar dostal aj uzdravenie mojej manželky – po trinástich mesiacoch mohla opäť jesť a o pár dní nastúpila do práce.

Claude i ja sme boli rozvedení a druhý raz znovu zosobášení. Po troch rokoch dostal jeden z nás dišpenz z Ríma a druhý uznanie neplatnosti prvého manželstva, a tak sme mohli z Božej milosti prijať sviatosť manželstva. To jedinečným spôsobom obnovilo a prehĺbilo náš manželský vzťah. Už vyše tridsať rokov putujeme s manželkou 2-3-krát do roka do Lúrd. Zúčastňujeme sa na duchovných formáciách, na rôznych stretnutiach; sprevádzame chorých na diecéznych púťach. Ale predovšetkým tam putujeme preto, aby sme poďakovali za moje obrátenie.

NA PREHĽBENIE TÉMY

Katechizmus Katolíckej cirkvi: <https://dkc.kbs.sk/dkc.php?in=kkc1212>

Katechézy o sviatostiach: <https://www.youtube.com/@Katechezy>

3MK - 3 minúty katechizmu: https://www.youtube.com/watch?v=_gfwSqeIUBA&t=2s